

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2011-2012

6 DÉCEMBRE 2011

Proposition de loi visant à compléter l'article 433quinquies, § 1er, du Code pénal, en vue d'instaurer le dol spécial du mariage forcé en matière de traite des êtres humains

(Déposée par M. Bert Anciaux)

DÉVELOPPEMENTS

Les mariages forcés constituent une forme très spécifique mais néanmoins extrêmement importante de la problématique globale de la traite des êtres humains. Plusieurs institutions spécialisées attirent l'attention sur cet aspect complexe et sensible du phénomène. Ainsi, dans son rapport annuel 2010 sur la traite des êtres humains (pp. 16 et 133), le Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme demande que le problème de la traite des êtres humains soit un point d'attention prioritaire et recommande instamment d'instaurer de nouvelles formes de dol spécial pour des agissements réunissant les éléments constitutifs de l'infraction de traite des êtres humains. Ce point de vue s'inscrit parfaitement dans la ligne de la nouvelle directive européenne 2011/36/UE du Parlement européen et du Conseil du 5 avril 2011 concernant la prévention de la traite des êtres humains et la lutte contre ce phénomène ainsi que la protection des victimes et remplaçant la décision-cadre 2002/629/JAI du Conseil. Dans cette directive, il est précisé explicitement au point 11 des considérants que la définition de l'expression « exploitation d'activités criminelles » englobe aussi les comportements tels que l'adoption illégale et les mariages forcés. S'agissant des adoptions illégales, nous renvoyons à la proposition que nous avons déposée antérieurement (doc. Sénat, n° 5-1222/1). Dans ce contexte, le dol spécial des mariages forcés requiert aussi une attention toute particulière.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2011-2012

6 DECEMBER 2011

Wetsvoorstel tot aanvulling van artikel 433quinquies, § 1, van het Strafwetboek, met het oog op het invoeren van het bijzonder opzet « gedwongen huwelijk » inzake mensenhandel

(Ingediend door de heer Bert Anciaux)

TOELICHTING

Gedwongen huwelijken vormen een zeer specifiek maar uiterst relevant aspect binnen de ruimere problematiek van de mensenhandel. Diverse gespecialiseerde instanties vestigden de aandacht op dit gevoelige en complexe onderdeel. Zo vraagt het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding in een recent rapport prioriteit en adviseert het met kracht om nieuwe vormen van bijzonder opzet op te nemen wanneer de verschillende constitutieve elementen van mensenhandel voorhanden zijn (rapport 2010: blz. 17 en 136). Dit advies sluit naadloos aan bij de nieuwe Europese richtlijn inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers (Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad), die het eerdere kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad vervangt. De overweging 11 uit deze richtlijn stelt expliciet dat uitbuiting ook de handelswijzen « illegale adoptie » of « gedwongen huwelijken » omvat. Wat betreft de illegale adopties verwijzen we naar ons eerder neergelegde voorstel (stuk Senaat, nr. 5-1222/1). In deze context vraagt ook het bijzonder opzet van de gedwongen huwelijken een bijzondere aandacht.

Actuellement, la loi prévoit que la qualification de «traite des êtres humains» nécessite impérativement que les trois éléments suivants soient réunis: (1) un acte (recruter, transporter, transférer, héberger, accueillir une personne, passer ou transférer le contrôle exercé sur elle), (2) une personne (la nationalité et/ou le titre de séjour de la victime potentielle étant indifférent et (3) un dol spécial. À cet égard, il n'est pas absolument indispensable que ce dol spécial se concrétise.

Jusqu'à présent, la loi (l'article 433*quinquies* du Code pénal) prévoit cinq cas spécifiques: (1) l'exploitation sexuelle, (2) l'exploitation économique, (3) l'exploitation de la mendicité, (4) l'exploitation de personnes en vue de leur prélever des organes ou des tissus, et (5) l'exploitation de personnes en vue de leur faire commettre un crime ou un délit.

Il semble que le «mariage forcé» ne relève pas de l'une des possibilités de dol spécial énumérées ci-dessus; il échappe donc au champ d'application de l'article 433*quinquies* du Code pénal. La stricte application du principe de légalité dans le droit pénal requiert dès lors que le dol spécial des mariages forcés soit également prévu de manière explicite.

L'article 391*sexies* du Code pénal dispose que toute personne qui, par des violences ou des menaces, aura contraint quelqu'un à contracter un mariage sera punie d'un emprisonnement d'un mois à deux ans ou d'une amende de cent à cinq cents euros. La tentative est punie d'un emprisonnement de quinze jours à un an ou d'une amende de cinquante à deux cent cinquante euros.

La présente proposition de loi introduit un nouveau dol spécial afin que l'acte de recruter, de transporter, de transférer, etc., une personne en vue d'un mariage forcé puisse également être qualifié de traite des êtres humains. En outre, la proposition prévoit explicitement que le fait de commettre soi-même l'infraction visée à l'article 391*sexies* mais aussi le fait d'en permettre la commission relèvent de la traite des êtres humains. Il ne faut donc pas nécessairement qu'il y ait une filière pour que l'on puisse qualifier cette forme d'exploitation de traite des êtres humains.

*
* *

De huidige wet bepaalt dat de verplichte en gezamenlijke aanwezigheid van drie elementen noodzakelijk is om van mensenhandel te kunnen spreken, zijnde (1) een handeling (werving, vervoer, overbrenging, huisvesting, opvang, wisseling of overdracht van controle), (2) een persoon (zonder dat nationaliteit en/of verblijfstitel van het potentiële slachtoffer een rol spelen) en (3) een bijzonder opzet. Daarbij is het niet noodzakelijk dat dit bijzonder opzet ook daadwerkelijk werd verwezenlijkt.

Tot nu toe voorziet de wet (artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek) vijf doelstellingen, namelijk (1) seksuele exploitatie, (2) economische exploitatie, (3) exploitatie van bedelarij, (4) exploitatie van personen met het oog op het wegnemen van organen of weefsels en (5) exploitatie van personen om deze personen een misdaad of wanbedrijf te doen plegen.

Het gedwongen huwelijk lijkt niet te vallen onder één van de opgesomde mogelijkheden van bijzonder opzet en ontsnapt zo aan het toepassingsgebied van artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek. De strikte toepassing van het legaliteitsprincipe in het strafrecht maakt het daarom noodzakelijk om ook een bijzonder opzet aangaande schijnhuwelijken expliciet te voorzien.

Artikel 391*sexies* van het Strafwetboek stelt dat iemand die door geweld of bedreiging een huwelijk dwingt aan te gaan, wordt bestraft met een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar of met een geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro. De poging hiertoe wordt gestraft met een gevangenisstraf van vijftien dagen tot een jaar of met een geldboete van vijftig euro tot tweehonderd vijftig euro.

Dit wetsvoorstel voert een nieuw bijzonder opzet in, zodat de werving, vervoer, overbrenging, ... van een persoon met het oog op een gedwongen huwelijk ook als mensenhandel kan worden beschouwd. Het voorstel bepaalt bovendien uitdrukkelijk dat er sprake is van mensenhandel zowel indien men het misdrijf bedoeld in artikel 391*sexies* zelf pleegt als indien men het laat plegen. Er is dus geen netwerk vereist om te kunnen spreken van deze vorm van mensenhandel.

Bert ANCIAUX.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 433*quinquies*, § 1er, alinéa 1er, du Code pénal, est complété par un 6° rédigé comme suit :

« 6° de commettre contre cette personne l'infraction prévue à l'article 391*sexies* ou d'en permettre la commission. »

23 novembre 2011.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 433*quinquies*, § 1, eerste lid, van het Strafwetboek, wordt aangevuld met de bepaling onder 6°, luidende :

« 6° ten aanzien van deze persoon het misdrijf te plegen of te laten plegen dat bedoeld wordt in artikel 391*sexies*. »

23 november 2011.

Bert ANCIAUX.